

Ett första steg räcker inte för en stor förändring: EU:s medlemsstater och parlament måste radikalt förbättra EU:s klimatlagstiftning

Klimatförändringen är ett av 2000-talets allvarligaste hot mot frihet, människors säkerhet och hållbar välfärd. Detta är inte bara en teknisk, ekonomisk och politisk fråga; det är en fråga om global rättvisa. Klimatkrisen hotar de fattigas chanser till utveckling, deras levebröd och rentav deras överlevnad, samtidigt som de har bidragit mycket lite till dess orsaker. Denna kris utmanar vårt levnadssätt och lyfter fram hur vi behöver tänka om i fråga om vad som är viktigt för vår levnadsstandard. Det kostar oss trots allt betydligt mindre att dra ner på utsläppen än att behöva ta konsekvenserna av allt snabbare klimatförändringar.

Vi i Europa är ansvariga för en oproportionerligt stor del av klimatförändringarna. Och vi har förmåga att agera genom vår tekniska, ekonomiska och politiska potential. Det är därför både en skyldighet och en möjlighet för Europa att leda kampen mot klimatkrisen, i enlighet med sitt ansvar och sin förmåga. Att erkänna detta kräver en ambitiös förändring av politiken, en stor förändring av vårt energisystem, som nobelpristagarna krävde vid sitt möte i Potsdam i oktober förra året. För att vi ska kunna klara av denna uppgift krävs djupgående förändringar på samtliga politikområden: inte bara inom elsektorn och de energiintensiva industrierna, utan också inom transport, stadsplanering och byggverksamhet. Vi behöver se över våra budgetprioriteringar, både på nationell nivå och på EU-nivå, och mångfaldiga medlen för forskning och utveckling inom miljövänlig teknik. Om vi gör detta kommer Europa att kunna säkra fördelen av att vara först ut i den gröna industriella revolutionen.

Denna resolution är en reaktion på det klimat- och energipaket som lanserades av Europeiska kommissionen den 23 januari 2008. De gröna i Europaparlamentet anser att detta paket innehåller ett antal progressiva politikförändringar, men att det inte motsvarar vad som behövs för att kunna hantera denna brådskande situation.

Kommissionen saknar ambition

De gröna i Europaparlamentet välkomnar den EU-omfattande, samordnade tilldelningen av utsläppsrätter under nästa fas av systemet för utsläppshandel (ETS). Vi beklagar emellertid verkligen att kommissionen har grundat sitt klimatpaket på ynka 20 procents minskning av växthusgasutsläppen senast 2020. Att grunda utsläppstaket enligt ETS på en antagen 20-procentig minskning visar pessimism inför resultatet av internationella klimatförhandlingar och sänder fel budskap till resten av världen.

Detta mål är också mycket mindre ambitiöst än det tillvägagångssätt som rekommenderas av FN:s mellanstatliga panel för klimatförändringar (IPCC), som anser att utvecklade länder måste minska sina utsläpp med mellan 25 och 40 procent senast 2020 om man ska kunna avvärja de värsta effekterna av klimatförändringarna. Utöver sådana interna mål krävs det åtaganden för att driva den globala koldioxidmarknaden, för att hjälpa utvecklingsländer med övergången till en renare framtid. Icke-statliga organisationer som WWF efterfrågar därför ett EU-mål på

30 procents minskning eller mer (internt) plus 15 procents minskning internationellt sett, genom koldioxidhandel, senast 2020. Kommissionens pessimism fick också råda i behandlingen av energiintensiva sektorer under nästa fas av systemet för utsläppshandel. Om man inte lyckas uppnå lika villkor genom internationella överenskommelser efter 2012, bör den resulterande snedvridningen av konkurrensen när det gäller auktionering av den ursprungliga tilldelningen till de energiintensiva sektorerna hanteras genom en klimatavgift.

Kommissionen underlåter att ta upp jordbrukssektorns inverkan på klimatförändringarna. Människors köttkonsumtion bidrar redan till runt 15 procent av världens växthusgasutsläpp – och denna andel växer. De gröna uppmanar till att titta på hur människors beteende, inklusive kostvanor, påverkar miljön. Allmänhetens kunskap om hur köttkonsumtion och jordbrukspraxis påverkar klimatet och den biologiska mångfalden måste skyndsamt ökas.

Mekanismen för ren utveckling eller gemensamt genomförande ska inte vara sätt att kunna undvika ansvar på hemmaplan

Det bör inte vara tillåtet att använda utsläppstillgodohavanden från mekanismen för ren utveckling eller gemensamt genomförande efter 2013, särskilt inte förrän reglerna för sådana mekanismer specificeras i en internationell överenskommelse efter 2012. I alla händelser bör användningen av utsläppstillgodohavanden från projekt begränsas, och industrierna bör inte tillåtas köpa sig fria från utsläppsminskningar genom att investera utanför EU i sektorer där det finns risk för koldioxidläckage. Internationell sjöfart bör inte få en fördelaktig behandling utan måste omfattas av ETS, vilket krävs i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram i brist på sektorspecifika åtgärder.

Bara 20 procents minskning av koldioxidutsläppen motsvarar inte utmaningen

Trots att De gröna alltid har framhållit att Europa kan uppnå ett genomsnitt på 25 procent förnybar energi senast 2020 om allvarliga åtgärder vidtas för att minska vår totala energiförbrukning, skulle vi kunna leva med det föreslagna målet på 20 procent förnybar energi senast 2020 som ett första steg mot en ekonomi baserad på förnybara energikällor. Att öka andelen förnybar energi är inte någon sorts straffliknande medel för att uppnå klimatmålen; det är ett avgörande hjälpmedel för att minska vårt beroende av fossila bränslen och skapa arbetstillfällen i Europa. Något som är mycket viktigt är att målet baseras på den slutliga förbrukningen, så energisparande och energieffektivitet är av avgörande betydelse för att uppnå målet. En aspekt av kommissionens paket som vi starkt vänder oss emot är att man tagit med ett bindande mål på 10 procent för förnybar energi i transportsektorn, som i huvudsak kommer att uppnås genom agrobränslen, trots att EU:s kommissionsledamot med ansvar för miljö, Stavros Dimas, själv medgav att detta mål redan orsakar allvarliga miljöproblem och sociala problem, däribland avskogning och stigande livsmedelspriser. EU måste upphäva det obligatoriska 10-procentsmålet för agrobränslen inom transportsektorn!

Transporter i EU svarar nu för nästan 30 procent av koldioxidutsläppen. Trots detta har man genomgående valt fel politisk kurs: stora subventioner för klimatförbrytare som motorfordon och flygplan, och ett ökat antal nya hinder och bördor för järnvägarna. Till exempel används 55 procent av EU:s strukturfonder till vägar, jämfört med 18 procent till järnvägar och 8 procent

till kollektivtrafik i städer. Följaktligen fortsätter utsläppen från transportsektorn att växa och överstiger de utsläppsminskningar som uppnåtts i andra sektorer.

Kraftfullare åtgärder krävs om EU vill spela en ledande roll

Det finns en avsevärd klyfta mellan EU:s målsättning att spela en ledande roll i klimatskyddsfrågor och de åtgärder man föreslår. Andra energirelaterade problem, som sämre internationell säkerhet och ökande instabilitet, allt knappare resurser – framför allt olja – försörjningstrygghet, utsläpp från transporter, energieffektivitet, förnybar energi i alla dess aspekter, koncentrationen av energimarknaden till ett litet antal stora oligopol, eller riskerna med kärnkraft, behandlas alla i otillräcklig utsträckning eller ignoreras rentav av våra regeringar.

De gröna uppmanar därför de slovenska och franska ordförandeskapen att använda de kommande åtta månaderna av sina ordförandeskap till att föreslå konkret EU-politik för klimat och hållbar energi, samt åtgärder för att uppväga denna otillfredsställande start.

De gröna uppmanar EU:s medlemsstater

- a. att snabbt genomföra åtgärder som begränsar ökningen av den globala genomsnittstemperaturen till 2 °C över den förindustriella nivån, och att inta en ledande och ambitiös position i de internationella förhandlingarna om perioden efter 2012 så att en överenskommelse – som ligger i linje med 2 °C-målet – kan uppnås före slutet av 2009 vid UNFCCC:s (FN:s ramkonvention om klimatförändringar) konferens i Köpenhamn; **i synnerhet att uppnå minst 25–40 procents minskning av växthusgasutsläppen från industriländer senast 2020 jämfört med basnivån enligt Kyotoprotokollet, plus ett extra åtagande på inte mindre än –15 procent för att driva utfasningen av fossila bränslen inom energisektorn i utvecklingsländer genom den globala koldioxidmarknaden,**
- b. att anta **all intern EU-politik som bidrar till att uppnå en minskning på minst 30 procent av växthusgasutsläppen senast 2020 och minst 90 procent senast 2050 jämfört med 1990 års nivå**, i enlighet med 2 °C-gränsen, att anta och genomföra effektiva påföljder, till exempel ekonomiska sanktioner, mot medlemsstater som inte fullgör sina åtaganden inom klimatpolitiken, samt att avstå från att använda flexibla mekanismer efter 2012 tills regler för sådana mekanismer har specificerats i en internationell överenskommelse efter 2012. Efter att sådana regler har avtalats behövs mycket substantiella ytterligare åtaganden för att driva den globala koldioxidmarknaden,
- c. att ge **högsta prioritet till energibesparande** åtgärder, eftersom de utgör det mest avgörande bidraget till klimatskydd och hållbarhet, att uppnå minst 20–25 procent av de primära energibesparingarna senast 2020 för att göra EU till den mest energieffektiva ekonomin vid denna tid, att ambitiöst följa upp sina nationella handlingsplaner för energieffektivitet med snabbt genomförande av de rekommenderade åtgärderna, att uppmana kommissionen att komplettera dessa planer med ytterligare konkreta och bindande åtgärder så att EU kan uppnå sin fulla energibesparingspotential, som är minst dubbel så stor som den nuvarande årliga effektivitetsförbättring på 1–2 procent som kommissionen uppskattat, att inbegripa alla byggnader, nya och befintliga, i sin kommande översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda, att senast 2010 förbjuda glödlampor under det befintliga direktivet om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energianvändande produkter (ekodesigndirektivet) och att sätta stopp för försäljning av

andra energiineffektiva elektriska hushållsapparater, kontorsutrustning och industriella processer, och att aktivt främja energieffektivitet genom märkning och riktlinjer för offentlig upphandling, att sätta ambitiösa europeiska utvecklingsmål för kraftvärmeproduktion och att utveckla dessa för medlemsstaterna i en ändring av kraftvärmedirektivet, att se till att en mycket högre andel av EU:s struktur- och sammanhållningsfonder måste användas till energibesparande åtgärder och att fondernas tillämpning inte får motverka energieffektivitetsmålen,

- d. **att inbegripa transportsektorn, som är till 96 procent beroende av olja och står för 30 procent av EU:s utsläpp, i sin energi- och klimatstrategi**, att sätta ett absolut mål för EU på 30 procents minskning av växthusgasutsläppen från transportsektorn senast 2020, i linje med EU:s internationella klimatpolitiska mål, att besluta om en fast årlig 1-procentig förändring av trafikfördelningsmodellen, i riktning från transportmedel med höga nivåer av klimatpåverkande gasutsläpp, exempelvis bilar, godstransportfordon och flygplan, till mer klimatvänliga transportmedel som järnvägar och hållbara former av vattentransport, att genomföra åtgärder för att undvika transporter och öka energieffektiviteten hos transportmedlen, i synnerhet genom att införa en bindande gräns på 120 gram koldioxid/km som genomsnitt för nya bilar i EU senast 2012, att uppnå det mål som sattes för mer än tio år sedan och som industrin misslyckades med att uppnå genom självreglering, och att därefter ytterligare öka effektiviteten med minst 10 gram koldioxid/km vartannat år för att nå 80 gram koldioxid/km 2020, att genomföra en tidig översyn av Eurovinjett, med sikte på att införa striktare mål, att internalisera de sociala och miljömässiga kostnaderna i bränslepriserna, att avskaffa de orättvisa subventionerna och skattebefrielseerna i synnerhet för luftfartssektorn, och att införa en skatt på fotogen så att de olika transportmedlen får lika villkor,
- e. att sätta nationella sektorsmål för förnybar energi, i synnerhet för el, värme och kylning – utan tvivel kommer i genomsnitt minst 35 procent av EU:s el att kunna komma från förnybara energikällor senast 2020, att på lång sikt uppnå ett mål på 100 procent förnybar energi, att inrätta ett Europaomfattande inmatningstariffsystem, vilket är det effektivaste sättet att åstadkomma en stark utveckling av den förnybara energin; att se till att virtuell handel med el producerad från förnybara energikällor inte sker på bekostnad av det nationella stödsystemet som har bevisats vara effektivt för att främja förnybar energi, att se till att virtuell handel med el producerad från förnybara energikällor endast tillåts mellan medlemsstater när de har uppnått sina (del)mål, att vidta lämpliga åtgärder för att utveckla effektiva värme- och kylsystem baserade på förnybara energikällor, att betänka att även om bioenergi kan ha en roll att spela i att minska vårt beroende av fossila bränslen, får den inte produceras på bekostnad av livsmedelsproduktion eller leda till förvärrade klimatförändringar, global avskogning, förlust av biologisk mångfald eller fler kränkningar av mänskliga rättigheter, att upprätta strikta, verkställbara kriterier till skydd för de sociala aspekterna (däribland mänskliga rättigheter, markrättigheter, livsmedelssuveränitet och livsmedelssäkerhet, vattenrättigheter, kulturella rättigheter, urbefolkningars rättigheter, arbetstagares rättigheter), liksom att säkerställa att betydande växthusgasbesparingar sker även när man tar i åtanke direkta och indirekta förändringar av markanvändningen, andra indirekta utsläpp och skydd från negativ inverkan på miljö och biologisk mångfald, och att försäkra att bioenergi används inom de mest effektiva tillämpningsområdena som kombinerad värme och kraft.

- f. att skapa lika villkor inom energisektorn, vilket gör det möjligt för nya aktörer att komma in på marknaden och underlättar införandet av ny teknik och decentraliserad energiproduktion, att säkerställa fullständig åtskillnad av ägandet av energiproduktion och överföring av el och gas, utöka befogenheterna för nationella tillsynsmyndigheter och för kartellmyndigheter på nationell och EU-nivå för att begränsa stora oligopolinnehavares marknadsinflytande och att förebygga prismanipulation på elbörserna, samt inrätta en EU-byrå för samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna som kommer att vara starka och självständiga, att förändra WTO:s handelsmönster för att belöna förbättrat beteende på området för koldioxidprestanda bland länder utanför EU vars produkter importeras till EU,
- g. att stärka EU:s system för utsläppshandel (ETS) genom att sätta det EU-omfattande taket på en nivå som är förenlig med ett internt mål på 30 procents minskning, och att tillämpa fullständig auktionering från och med 2013, att fastställa miniminormer för effektivitet för mindre kraftverk och industrianläggningar som inte deltar i ETS i förhållande till de ledande inom sektorn, att främja aktivt kombinerad värme/kyl- och kraftteknik genom en översyn av det befintliga kraftvärmedirektivet, att enbart fortsätta offentligt finansierad forskning i de olika öppna frågorna kring teknik för avskiljning och långsiktig lagring av koldioxid (CCS-teknik) för att kunna få garantier för att denna teknik är säker ur miljö- och klimatsynvinkel, i synnerhet i ett långsiktigt perspektiv, att avstå från att investera offentliga medel i demonstrationsprojekt och kommersiella projekt inom CCS-teknik, eftersom detta skulle snedvrída den inre marknaden, och att i stället lämna detta till de stora allmännyttiga energiföretag som har tjänat miljarder euro i oväntade vinster genom gratis tilldelning av koldioxidutsläppsrätter under de senaste åren, att komma överens om en förordning om ambitiösa normer för säkerhet, miljö- och klimatinverkan och strikt ansvar för demonstrationsprojekt och kommersiella projekt inom CCS-teknik,
- h. att stärka arbetet utanför ETS, eftersom kommissionen har varit alldeles för konservativ i sina målsättningar för sektorer som inte omfattas av ETS, dvs. utsläpp från transport- och byggsektorerna. Europeiska rådet kom överens om ett internt utsläppsminskningmål på 20 procent senast 2020 i händelse av att det inte finns någon internationell överenskommelse. Att föreslå att man i ett sådant scenario ska tillåta användning av mekanismen för en ren utveckling/gemensamt genomförande och andra externa tillgodohavanden är att tydligt backa från Europeiska rådets beslut. De föreslagna 3 procenten av 2005 års utsläpp motsvarar att en avsevärd del av arbetet för att minska utsläppen ska ske i sektorer utanför ETS i ett 20 procents-scenario, möjligtvis upptill 60 procent av minskningarna mellan 2013 och 2020,
- i. att inrätta märkning av konsumentvaror som visar varans klimatinverkan under hela dess livscykel.
- j. att inse att kärnkraft inte kan lösa det globala klimatproblemet: eftersom det tar minst tolv år från design till uppkoppling till elnätet, skulle kärnkraft inte ha någon effekt alls på målen för 2020, dessutom är den för dyr och medför allvarliga nackdelar (t.ex. stora olyckor, avfallshantering, spridning av kärnvapen och terrorismrisker, inverkan på hälsa och miljö) och har mycket lite stöd bland EU:s medborgare, och därtill är EU till nästan 100 procent beroende av importerat uran, ofta från gruvor i instabila områden eller områden med fördriven ursprungsbefolkning, att vidta lagstiftningsåtgärder för att få denna sektor att internalisera alla sina externa effekter med beaktande i synnerhet av effekterna av

kraftproduktion, att gradvis avveckla kärnkraftverk, att stoppa forskning och utveckling för att utveckla oekonomisk teknik som Iter eller Generation IV, att sammankalla en regeringskonferens för att avskaffa kärnenergins privilegier genom Euratomfördraget.

- k. att skapa en **klimatförändringsfond med intäkterna från ETS-auktionerna**, avsedd för följande syften: a) att finansiera minskade utsläpp från avskogning och utarmning av skog i utvecklingsländer, vilket ger en trefaldig vinst genom mildring av klimatförändringarna, anpassning och bevarande av biologisk mångfald, b) att finansiera energibesparingar, effektivitetsinvesteringar och utveckling av förnybar energi samt övergångsåtgärder för regioner som berörs av den nödvändiga utfasningen av kol.
- l. Att avsätta **20 procent av intäkterna från ETS-auktioner för anpassningsåtgärder** i utvecklingsländer.

De gröna är övertygade om att Europa bara kommer att kunna infria sitt löfte om ledarskap inom klimatpolitiken om man sätter hårdare egna mål om minst 30 procents minskning av de interna växthusgasutsläppen senast 2020, jämfört med 1990 års nivåer. I stället för att förlita sig på kärnkraft och fossila bränslen, **måste Europa inrikta sig på att förbättra energieffektiviteten och energibesparingarna samt främja förnybar energi.**